

URGÜB'de GEZİCİ KÜTÜPHANE SERVİSİ NASIL TEŞKİL EDİLDİ?

Mustafa GÜZELGÖZ

Tahsin Ağa Kütüphanesi Başmemuru

Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteninin VII. C., 3-4 üncü sayısında Amerika'daki bir halk iare servisi faaliyeti hakkında çıkan yazıyı zevkle okudum. Bu güzel yazıya bir nazire olmak üzere çalışmakta olduğum Ürgüp Tahsin Ağa Kütüphanesi gezici iare servisleri hakkında meslekdaşlarıma bilgi vermeyi bir vazife addediyorum.

1952 Yılında Maarif Vekâletimizin Tebliğler dergisindeki emirleri gereğince Kütüphanelerimizdeki kitaplardan halkımızın evlerinde istifade edebilmeleri için kütüphanelerde birer kitap iare şubeleri açılması emredilmişti. Tahsin Ağa Umumi Kütüphanemiz bu emir üzerine deposundan 3251 cildi ihtiva eden halka yararlı kitapları iare yönetmeliği gereğince ayırmış, bu servis kasabada oldukça büyük rağbet görmüştü. Tek bir merkez olarak bu iş iki yıl idare edilmiş daha sonra kazamıza yakın olan Ortahisar kasabasındaki belediye ile temasa geçilmiş buraya deryal bir kütüphane açılması sağlanarak belediyenin eski Halkevinden devraldığı kitaplarla daha eski 617 adet kitap toplanmış ve belediyeye ait çok güzel müstakil bir bina Maarif Vekâleti adına tescil ettirilerek belediye bütçesinden bu binanın tesislerinin ikmâl edilmesi için 10.000 lira ödenek ayırttırmak suretiyle de tesisleri tamamlattırılmıştır. Burada hemen 1202 cildi ihtiva eden bir kitap iare şubesi kurulmuştur. Sene 1955 dir. Bu kütüphane için 1957 yılında 15 lira aslı maaşlı bir memur tayin edilmiş, memur, gelen turistlere ve halka kitap iaresine başlamıştır.

Tahsinağa Umumi Kütüphanemiz yalnız bu şubesi ile kalmıyarak kazağa bağlı 1500 nüfusu bulunan Karain, Mustafapaşa, Aksalur, İbrahimpaşa, Boyallı köylerinde de kütüphane kurma ve geliştirme dernekleri kurarak faaliyetini genişletmiştir. İlk önce kütüphane binalarının teminine çalışılmış, köylerde eskiden yapılmış olan ve maddi kıymetleri 20.000 lira üstünde bulunan köy odaları bu açılacak olan kütüphaneler için Maarif Vekâletine tapuca devr alınmıştır. Dernekler

vasıtasıyla her köyden 5.000 lira kadar para toplanmış, bu para ile binaların tesisleri ikmal ettirilerek kitap mübayaası yapılmıştır. 1958 Ekim ayında açılan Kütüphanelerimiz Maarif Vekâleti Kütüphaneler Müdürlüğüne arz edilmiş, Kütüphaneler Müdürü Sayın Aziz Berker, Kütüphanecilik Enstitüsü Proföörlerinden, Prof. Dr. Lewis F. Stieg ile Prof. N. McClellan Enstitü Asistanlarından Dr. Osman Ersoy ve Çocuk Kütüphaneleri Mütihazası Mediha Yurttabir'in hazır buldukları törenlerle köy kütüphanelerinin açılma merasimleri yapılmıştır.

Köy Kütüphanelerimiz açıldıktan sonra Ürgüp'e bağlı ancak 6 köy iki kasaba kütüphaneden istifade etmekte idi. Umumi Kütüphane bunun artık gezici bir şekle sokulmasını düşünmüş, kadrosuna Maarif Vekâleti Yüksek Makâmınca E cetvelinden 3 adet 200 lira ücretli Kitap İâre memuru ilâve edilmiştir. Artık Köy Kütüphanelerimizi Bölgelere ayırmak ve bunları köylere bağlamamız icap etmekte idi. Karain Kütüphanemize bağlı olarak Akköy, Boyalı, Karlık, İltaş, Karacaviran, Tahar köyleri bu servise bağlanmıştır. İkinci bölge Mustafapaşa Kütüphanemiz. Buraya da Cemil, Taşkınpaşa, Şahinefendi, Ayvalı köyleri bağlanmıştır. Üçüncü bölge Aksalur Kütüphanemiz, burasına Ulaşlı, Çökek, Sofular, Karakaya köyleri bağlanmıştır. E cetvelinden verilen 200 liralık kadrolu Kitap İâre memurları bu üç köye tayin ettirilmiş memurlara birer merkep, katır, at aldirtirilerek yaptırılan 200 adet kitap alan İâre sandıkları kendilerine verilmiştir.

Merkez Umumi Kütüphanemiz Kaymakamlık yolu ile yukarıda sıralanmış olan köylerin muhtarlarına birer yazı yazarak, köylerine birer gezici kütüphane geleceğini bildirmiş, ayrıca okul duvarına «her 15 günde Gezici Kütüphane memuru gelecektir. Kitap alınız.» şeklinde afişler yaptırılmıştır.

Kütüphanelerin Çalışma Şekli :

Birinci bölge Karain Kütüphanemizin 2103 kitabı mevcuttur. Bunun 976 sı köylülere parayışlı İâre edilebilecek kitaplar bulunmakta, ancak bu kitaplar Vekâletin müsaadesinden geçirilerek köylülere dağıtılmaktadır.

Kütüphanede iki Kitap Kayıt defteri bulunmakta, bunlardan birisine mevcut kitaplar yazılmış olup demirbaş kitap defteridir. Diğeri İâre edilen kitaplara mahsus bir defterdir. Her bölgeye bağlı köylerden

her köy için okuyucu defterleri hazırlanmış, bunda okuyucunun ismi, kitabın ve yazarın ismi, mesleği, aldığı tarih, kitabın mevzuunu ihtiva eden sütunlar ayrılmıştır.

Memurun köyde kitap dağıttığı yer, köyün okulunun bahçesi, ayrıca muhtarın odasıdır. Memur geldiği zaman köyün tellalı tarafından köylüye «gezici kütüphane memuru geldi, kitap alanlar kitaplarını getirsin, yenisini alacaklar alsın» diye yüksek sesle haber verir. Köylüler gelerek kitaplarını verir, yenilerini alırlar.

Kitap Değişimi :

Birinci bölgenin îâre kitapları, bölgesindeki köylüler tarafından okunduktan sonra îâre memuru elindeki îâre defteri ile birlikte Ürgüp Merkezindeki Umumî Kütüphaneye kitaplarını getirir, aynı şekilde ikinci bölge memuru da kitaplarını getirerek bir birlerine defterleriyle birlikte Başmemurun iştirakiyle değişiklik yaparak birinci bölge memuru ikinci bölgenin kitaplarını, ikinci bölge memuru da birinci bölgenin kitaplarını imzaları mukabilinde birbirlerinden alarak bölgelerine götürürler. İşte bu şekilde değiştirmek suretiyle Ürgüp'ün 26 köyüne kitap girmektedir. Merkez Tahsinağa Umumî Kütüphanesinin Kitap îâre Servisi bu köylerle şubelerinin merkez deposu vazifesini görmektedir. Köylünün arzu edip de Köy memurunda bulunmayan kitaplardan istedikleri de Merkezden bir yazı ile hemen gönderilebilir.

1 — Servis'in Esası :

Ürgüp'teki gezici kütüphane, köylülerimizin kültürlerini arttırmak, onların boş zamanlarında kitap okumalarını sağlamak için düşünülmüştür.

2 — Kullanılan gezici kütüphanenin vasıtaları :

Ürgüp gezici kütüphanesi vasıtaları merkep, katur, at olup her binek 200 kitap taşımaktadır.

3 — Kitap temini :

Gezici kütüphane teşekkül ederken Merkez Tahsinağa Umumî Kütüphanesi taşrada bulunan 200 Ürgüplü hemşerisine birer mektup yazarak hazırlanan gezici kütüphanenin maksat ve gayesini izah etmiş ve hemşerilerinden bu iş için 1300 adet kitap temin etmiştir. Ayrıca

köy bütçelerine konulan paraları almış köy için kitap mübayaası etmiş Maarif Vekâletince verilen Genel Gider Ödeneklerinden de kitap alarak köy iâre şubelerine tevzi edilmiştir.

Personel :

Umumî Kütüphanenin bir Başmemur, iki 15 lira maaşlı memurla, 3 adet E cetvelinden 200 liralık Kitap iâre memuru mevcuttur.

Ürgüb'ün gezici kütüphanesi köylülere kitap dağıtırken

İlân :

Halka gezici kitap verme servisini ilân etmek üzere Ürgüp Belediyesi hoparlörü ile ilân edilmiş, köy muhtarlarına kaymakamlıkça yazılmış. köy okulunun duvarına, köy meydanlarına gezici kütüphane geleceği hakkında afişler asılmıştır.

4 — Kitap Mevcudu :

Merkez Umumî Kütüphanede umum kitap mevcudu 12976 iâreye ayrılan 4215, Ortahisar umumî yekün. 3973, iâreye ayrılan 1512, Karain mevcut 2103 iâre 976, Mustafapaşa. 1350 umumî yekün 550 iâre, Aksalur 1961 umumî iâre edilen kitap 613. Köy kütüphaneleri ile mevcut yekün. 22363 dir. Bu yekün 1955 de 10720 idi. Demek ki 4 yılda kitap mevcudu % 100 artış kaydetmiştir.